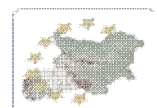
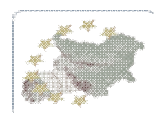

Рим, Юли 2014

Република България
Министерство на регионалното развитие
Главна дирекция “Управление на териториалното
сътрудничество”
**ПРЕДВАРИТЕЛНА И СТРАТЕГИЧЕСКА ЕКОЛОГИЧНА
ОЦЕНКА НА ПРОГРАМАТА ЗА ТРАНСГРАНИЧНО
СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО ИНСТРУМЕНТА ЗА
ПРЕДПРИСЪЕДИНИТЕЛНА ПОМОЩ
БЪЛГАРИЯ – БИВША ЮГОСЛАВСКА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЯ 2014 - 2020**

Нетехническо резюме
Доклад за стратегическа екологична оценка

1 Резюме

Според изискванията на Директива EU/2001/42 за стратегическа екологична оценка, стратегическа екологична оценка (СЕО) трябва да бъде извършена като част от процедурата по програмиране на Програмата за трансгранично сътрудничество (ТГС) по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП) България - бивша Югославска Република Македония 2014 - 2020. Екологичната оценка на Програмата следва стъпките за осъществяване на СЕО, съответстващи на типичните етапи на програмиране в рамките на Политиката на сближаване, както са определени в *Насоките за предварителната оценка (2014 - 2020)*. СЕО има за цел да даде оценка на възможните въздействия върху околната среда на Програмата за ТГС по ИПП България - бивша Югославска Република Македония 2014 - 2020. Целта на СЕО е да се осигури високо ниво на опазване на околната среда и да допринесе за интегрирането на екологичните съображения в подготовката и приемането на планове и програми с оглед насърчаване на устойчивото развитие.

Първият работен вариант на Програмата (от юни 2014 г.) е база за извършената оценка на възможните въздействия върху околната среда в резултат от изпълнението на Програмата.

Ключови моменти в Програмата

Програмата за ТГС по ИПП България - бивша Югославска Република Македония 2014-2020 е европейска програма за сътрудничество, която има за цел да засили трансграничното сътрудничество между хората и институциите в региона, с оглед съвместно справяне с общите предизвикателства и оползотворяване на неизползвания потенциал (Обща цел). Цялостната стратегия на Програмата за периода 2014 - 2020 г. е заложена в главните цели и стратегиите на ЕС и по-специално - Стратегията на ЕС „Европа 2020“.

Избраните 3 (три) тематични приоритета (от списъка, посочен в Приложение III на регламента за ИПП II) са структурирани в три **Приоритетни оси** (ПО), които отразяват нуждите и предизвикателствата, определени в ситуационния анализ на целевата територия по Програмата:

ТЕМАТИЧЕН ПРИОРИТЕТ	ПРИОРИТЕТНА ОС	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ
2. Опазване на околната среда и насърчаване на действията за приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска	1. “Околна среда”	СЦ-1.1. Опазване на околната среда и устойчиво използване на общите природни ресурси на ТГС региона. СЦ-1.2. Предотвратяване на риска и намаляване на последиците от природни и предизвикани от човека заплахи и бедствия в трансграничния регион
4. Насърчаване на туризма и културното и природно наследство	2. “Туризм”	СЦ-2.1. Повишаване на туристическия потенциал на региона чрез по-добро опазване и

ТЕМАТИЧЕН ПРИОРИТЕТ	ПРИОРИТЕТНА ОС	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ
		<p>устойчиво използване на природното и културно наследство</p> <p>СЦ-2.2.</p> <p>Повишаване на конкурентоспособността в предоставянето на туристически услуги в ТГС региона</p> <p>СЦ-2.3.</p> <p>Насърчаване на сътрудничеството между регионалните действащи лица в областта на устойчивото развитие на туризма</p>
<p>7. Повишаване на конкурентоспособността, бизнес средата и развитието на малките и средните предприятия, търговията и инвестициите</p>	<p>3. “Конкурентоспособност”</p>	<p>СЦ-3.1.</p> <p>Повишаване на конкурентоспособността на регионалните предприятия</p>

Текущо състояние на околната среда

Относно състоянието на взетите под внимание екологични въпроси (въздух и климат, води, биоразнообразие, флора и фауна, почви и културно/природно наследство и ландшафт) се очертават такива като "Води", "Почви" или "Въздух и климат", които са изложени на различен външен натиск (например от транспорт или управление на отпадъците), което може да има неблагоприятен ефект върху тях.

Трансграничният регион е уязвим в особено висока степен от интензивното въздействие на климатичните промени. А замърсяването на въздуха, причинено от транспорта, продължава да бъде предизвикателство за околната среда.

Граничните региони на България и бивша Югославска Република Македония са богати на природни резервати и защитени територии, а един от най-големите екологични проблеми е замърсяването на водите на реките. Има силно замърсени речни участъци, особено в рамките на водосборния басейн на река Струма и река Брегалница, в резултат най-вече от прекия поток на отпадъчните води от промишлеността (и минните площадки) и домакинствата, минните депа, както и използването на пестициди и минерални торове в селското стопанство. Съоръженията за третиране на отпадъчни води са недостатъчни. По отношение на почвите, основните предизвикателства произтичат от водната ерозия и замърсителите.

Методи за оценка

Екологичната оценка е извършена с идентифициране на възможните последици и въздействия в резултат от изпълнението на програмата, като е взета предвид тяхната вероятност, мащаб, честота/продължителност, обратимост, трансгранично измерение, несигурност.

Оценката на вероятните въздействия върху околната среда в резултат от програмата е проведена на ниво приоритетни оси и съответните им специфични цели, като са взети предвид трансграничните дейности, предвидени за финансиране.

Екологичната оценка се ръководеше от следния основен въпрос: *Дали специфичните цели (и съответните трансгранични дейности), свързани с Приоритетните оси, определени в Програмата за ТГС по ИПП България – бивша Югославска Република Македония 2014 - 2020 имат значително положително или отрицателно въздействие върху околната среда (въздух и климат; биоразнообразие, флора и фауна; води; почви; население и човешко здраве; културно/природно наследство и ландшафт - и свързаните с тях пресечни теми) в допустимата територия на програмата?* и се подкрепяше от насочващи въпроси за оценка, консолидирани чрез редица идентифицирани цели на СЕО.

Екологичният доклад осигурява качествено описание на потенциалните положителни или отрицателни въздействия (преки, непреки и кумулативни) на конкретните цели и дейности на Програмата върху съответните екологични въпроси ("констатации" на анализа), с препоръки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на всеки значим неблагоприятен ефект върху околната среда, възникнал от изпълнението на програмата. Тези препоръки са също така свързани с критерии, които да се използват в процеса на подбор на проекти, включително за допустимост и критерии за качество по отношение на въздействието върху околната среда.

Възможни въздействия на Програмата върху околната среда

Оценката на програмно ниво може да даде само обща схема на възможните въздействия върху околната среда. Това е така поради факта, че по-подробна информация относно вероятните въздействия върху околната среда ще се появят на етап на изпълнение на проектите. Трябва да се отбележи, че възможните въздействия върху околната среда от изпълнението на Програмата за ТГС по ИПП България – бивша Югославска Република Македония 2014 - 2020 г. са предимно от косвен характер (поради свързаността ѝ с "меки мерки"). В някои случаи - "инвестиционни мерки" - ефектите върху околната среда са по-директни.

Следващата таблица представя преглед на възможните глобални въздействия върху околната среда в резултат от изпълнението на дейностите, предвидени от програмата в рамките на всяка конкретна цел, свързана с приоритетните оси.

	Проблеми на околната среда					
	Въздух и климат	Биоразнообразие, флора и фауна	Води	Почви	Население и човешко здраве	Културно/природно наследство и ландшафт
Приоритетна ос 1: "Околна среда"						
СЦ 1.1 Опазване на околната среда и устойчиво използване на общите природни ресурси	+	+	+	+	+	+
СЦ 1.2 Предотвратяване на риска и намаляване на последиците от природни и предизвикани	+	+	+	+	+	+

	Проблеми на околната среда					
	Въздух и климат	Биоразнообразие, флора и фауна	Води	Почви	Население и човешко здраве	Културно/природно наследство и ландшафт
<i>от човека заплахи и бедствия</i>						
Приоритетна ос 2: “Туризм”						
<i>СЦ 2.1 Усъвършенстване на туристическия потенциал на региона чрез по-добро опазване и устойчиво използване на природното и културно наследство</i>	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-
<i>СЦ 2.2. Повишаване на конкурентоспособността в предоставянето на туристически услуги в ТГС региона</i>	0	0	0	0	0	0
<i>СЦ 2.3 Насърчаване на сътрудничеството между регионалните действащи лица в областта на устойчивото развитие на туризма</i>	+	+	+	+	0	+
Приоритетна ос 3: “Конкурентоспособност”						
<i>СЦ 3.1. Повишаване на конкурентоспособността на регионалните предприятия</i>	+	+	+	+	+	+
Кумулиране на въздействията	+	+	+	+	+	+

Споменатата по-горе оценка на околната среда е извършена въз основа на следната 5-точкова скала:

ТОЧКОВА СКАЛА	ОПИСАНИЕ
+	Възможни положителни въздействия върху околната среда
-	Възможни отрицателни въздействия върху околната среда
+/-	И положителни, и отрицателни възможни въздействия върху околната среда
0	Без значими въздействия върху околната среда
/	Оценка не е възможна (ограничена наличност на информация)

В резултат на оценката, не се очаква значимо отрицателно кумулативно въздействие от дейности, финансирани от програмата.

Положителни кумулативни ефекти се очакват по всички отчетени въпроси, свързани с околната среда, тъй като цялата програма предполага защита на околната среда и устойчиво развитие на продуктивни дейности като стратегически подход, на който се

основават всички дейности, в съответствие също и с европейските и национални политики.

Най-съществени положителни резултати се очаква да бъдат постигнати при защитата на природните ресурси на проектната територия, благодарение на подобрената способност за управление на критични ситуации (горски пожари и други природни бедствия), както и на информация/обучителни дейности и разпространение на нови идеи, умения и технология, насочена към местните власти и местните общности относно значението на управлението/опазването на природното, културно и историческо наследство на региона.

Очаква се и опазване и подобряване на водните ресурси. Развитието на туристическия сектор може да се разглежда като "устойчиво" само, ако е придружено от паралелно подобряване на съществуващите системи за водоснабдяване и канализация, но ще има ползи и за местното население.

Потенциалните рискове за околната среда могат да бъдат свързани главно с един и същ проблем, а именно развитието на неконтролирани инициативи, свързани с туристическия сектор: структури за настаняване без подходяща инфраструктура за водоснабдяване и пречистване, недостатъци на обществения транспорт, разпространение на структури с отрицателни въздействия върху ландшафта.

Някои допълнителни отрицателни въздействия могат да се очакват по време на фазата на строителство на предвидените съоръжения, но те могат да се разглеждат като временни ефекти.

Освен това, изпълнението на интервенциите, финансирани от програмата, следва да не оказва отрицателно въздействие, както е посочено в специален анализ, извършен от Министерство на околната среда и водите, във връзка с изискванията на чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Според това изследване, *"програмата няма вероятност да окаже значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитените зони от мрежата Natura 2000.*

Мониторингови мерки

Съгласно член 10 от Директивата за СЕО, възможните значителни екологични въздействия от изпълнението на Програмата трябва да се следят, за да се идентифицират на ранен етап непредвидени, неблагоприятни последствия и да се даде възможност на Управляващия орган на програмата да предприеме подходящи коригиращи действия. В тази връзка, настоящата глава представя, едновременно на програмно и проектно ниво, различни видове мерки, които могат да допринесат за идентифициране и контрол на възможни значителни въздействия върху околната среда, произтичащи от прилагането на Програмата за ТГС по ИПП България - бивша Югославска Република Македония 2014 - 2020.

По-подробно, на ниво Програма, за да се избегне дублиране на мониторинга, както се изисква от нормативната база за СЕО, ще бъдат използвани подходящи **екологични индикатори** („индикатори за СЕО“), които вече са дефинирани в рамките на **мониторинга и оценката на Програмата**¹. На ниво проект предварителна оценка на въздействието върху околната среда ще се извършва чрез **Екологични Самооценки**, направени от самите кандидати.

¹ Индикатори за продукт и резултат.